

Міжнародний гуманітарний університет
Факультет мистецтва і дизайну
Кафедра музичного мистецтва та звукорежисури

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ОК.02 МЕТОДОЛОГІЯ І ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Галузь знань

Спеціальність

Назва освітньої програми

Рівень вищої освіти

02 Культура і мистецтво

022 Дизайн

Дизайн

другий (магістерський) рівень

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувач кафедри музичного мистецтва та звукорежисури Каплун Тетяна Михайлівна	+38067-782-91-45	tat_kap@i.ua

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Методологія і організація наукових досліджень є дисципліною, яка включає в себе інформацію щодо основних концепцій філософської методології науки, особливостей організації, проведення та презентації наукового дослідження. В процесі вивчення дисципліни здобувачі мають вивчити основні теоретичні поняття та підходи до проведення наукових досліджень, для чого в рамках дисципліни передбачається вивчення основних концепцій філософської методології науки, з'ясування сутності науки як такої та ролі особистості науковця в процесі формування наукової школи. Окрім того, здобувачі мають вивчити основні поняття і категорії наукової методології, опанувати методи наукових досліджень та ознайомитись з особливостями організації і структури наукового дослідження. Підготовка здобувачів на освітньо-кваліфікаційному рівні магістра передбачає їх активне включення до наукової роботи, самостійне здійснення ними наукового дослідження – магістерської роботи. Тому знання з основ наукової методології, організації та здійснення наукових досліджень, оформлення та захисту магістерської роботи та оприлюднення інших видів наукових досліджень є вкрай важливими для успішного здійснення освітнього процесу і подальшої роботи майбутнього фахівця. Силабус упорядкований із застосуванням сучасних педагогічних принципів організації освітнього процесу вищої освіти.

Метою курсу «Методологія і організація наукових досліджень» як навчальної дисципліни є набуття здобувачами компетентності системного бачення ролі і місця науки у сучасному суспільстві, організації науково-дослідної роботи в Україні; компетентності в методах і методиках наукового дослідження; компетентності у виконанні навчально-дослідних та науково-дослідних робіт; компетентності в роботі з науковою літературою й інформаційними ресурсами, необхідними при проведенні наукових досліджень, а також оформлення та представлення на захист результатів проведеного магістерського дослідження.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі дизайну або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК2. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

ЗК3. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК4. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК5. Здатність розробляти та керувати проектами.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК4. Здатність забезпечити захист інтелектуальної власності на твори образотворчого мистецтва та дизайну.

СК10. Вміння переконливо демонструвати споживачу привабливу культурну цінність та економічну вартість створеного креативного продукту.

Навчальна дисципліна Методологія і організація наукових досліджень забезпечує досягнення програмних результатів навчання (ПРН), передбачених освітньою програмою:

ПРН 2. Розробляти науково-обґрунтовану концепцію для розв'язання фахової проблеми.

ПРН 3. Обирати певну модель поведінки при спілкуванні з представниками інших професійних груп різного рівня.

ПРН 4. Представляти результати діяльності у науковому та професійному середовищі в Україні та поза її межами

ПРН 5. Розробляти, формувати та контролювати основні етапи виконання проекту.

ПРН 12. Володіти базовими методиками захисту інтелектуальної власності; застосовувати правила оформлення прав інтелектуальної власності.

ПРН 18. Планувати професійну діяльність у сфері дизайну відповідно до потреб і запитів суспільства та ринку; провадити підприємницьку діяльність у сфері дизайну

ПРН 19. Застосовувати методологію наукових досліджень у процесі теоретичного і практичного аналізу; узагальнювати результати дослідження та впроваджувати їх у дизайнерську практику; виявляти практичні та теоретичні особливості наукової гіпотези.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання:

1. Знати понятійно-термінологічний апарат наукової діяльності.
2. Знати основні категорії логіки і методології науки, логічні форми й закони наукового пізнання.
3. Знати етапи наукового дослідження та вміти визначати та планувати етапи для виконання власного дослідження.
4. Знати загальні й спеціальні методи дослідження, вміти обирати відповідні методи та інструментарій відповідно до потреб дослідження.
5. Знати основні види наукових робіт: тези, наукова стаття, доповідь, монографія, дисертація;

Уміння:

6. Уміти задіяти інформаційні ресурси (бібліотечно-бібліографічні джерела інформації, електронні та Інтернет-ресурси інформації, які дозволяють розширювати коло знань у сфері мистецтвознавства.
7. Уміти використовувати здобуті знання в наукових і художніх цілях.
8. Уміти розробляти обґрунтування наукового дослідження.
9. Уміти формулювати вимоги до проведення наукового дослідження певної проблеми.
10. Уміти самостійно та вільно орієнтуватися у вимогах до освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»;
11. Уміти самостійно підготувати наукову публікацію та/або наукову доповідь.

Навички:

12. Визначення характерних ознак та організації науково-дослідницької діяльності;
13. Вивчення специфіки методології як функціональної системи принципів, методів і методик наукового дослідження;
14. Порядку оформлення наукового дослідження;
15. Вільного орієнтування в особливостях сучасного наукового дискурсу;
16. Вибору методологічного інструментарію для вирішення завдань наукового дослідження;
17. Підготовки та написання наукових публікацій.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
3	90	28	14	48	1	1	Обов'язкова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	кількість годин			
	усього	у тому числі		
		лекц.	практ.	сам. роб.
Змістовний модуль I. Загальна характеристика науки та наукового мислення				
Тема 1. Об'єкт, предмет, зміст, завдання та структура курсу. Поняття про науку як форму суспільної свідомості. Історико-філософські засади наукового пізнання. Наука як сфера людської діяльності.	10	2	1	7
Тема 2. Класифікація наук. Еволюційні путі наукового мислення. Порівняльна характеристика наукового та художнього типів мислення. Основні відомості про структуру наукових досліджень. Наука як система знань.	10	2	1	7
Тема 3. Види й етапи наукових досліджень. Організація наукової діяльності в Україні. Наукова комунікація. Психологія і технологія наукової творчості	10	2	1	7
Змістовний модуль II. Загально-методологічні основи наукового дослідження				
Тема 4. Загальна характеристика процесів наукового дослідження. Вибір методу дослідження. Методологія і методи наукового дослідження.	10	2	1	7
Тема 5. Основні стадії організації досліджень. Організаційна, дослідницька та завершальна стадії науково-дослідного процесу. Особливості пошуку, систематизації та використання інформації в Інтернет.	10	4	2	4
Змістовний модуль III. Методологія і методика наукової творчості здобувачів-дизайнерів				
Тема 6. Особливості наукового дослідження у мистецтвознавстві. Основні напрямки науково-дослідницької роботи магістрантів мистецтвознавчого напрямку.	10	4	2	4
Тема 7. Сучасне гуманітарне дослідження: пошук методологічних орієнтирів. Методи досліджень у сфері графічного дизайну. Принципи академічної доброчесності.	10	4	2	4
Тема 8. Структура і зміст науково-дослідницької діяльності здобувачів-дизайнерів. Магістерська робота: структура, зміст, оформлення, список літератури, оформлення додатків. Захист кваліфікаційної (магістерської) роботи.	20	8	4	8
Усього годин	90	28	14	48
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - екзамен				

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Дисципліна «Методологія і організація наукових досліджень» забезпечена навчально-методичним матеріалом за темами для виконання практичної та самостійної роботи, методичними рекомендаціями до виконання завдань, рекомендованою (основною і додатковою) літературою, зокрема в електронному вигляді, розроблені критерії оцінювання. Освітній процес відбувається в аудиторіях, що забезпечені доступом до Інтернет-мережі з використанням сучасного інформаційно-комунікаційного обладнання (комп'ютери, мультимедійна дошка, проектор), інформаційних систем (веб-сайт університету, он-лайн сервіс і ресурси бібліотечних каталогів, репозитарій).

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи здобувачів щодо вивчення дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень» включаються:

1. Опрацювання інформаційних джерел відповідно до зазначених у програмі тем.
2. Виконання завдань до практичних, семінарських занять.
3. Опрацювання матеріалу, що винесений на самостійне вивчення.
4. Виконання індивідуального навчально-дослідного завдання.
5. Підготовка до підсумкового контролю.

Теми для самостійної роботи

1. Особливості організації наукової діяльності у закладах вищої освіти.
2. Термінологічний аналіз понять.
3. Сучасні форми і засоби наукової комунікації.
4. Правовий статус суб'єктів наукової діяльності.
5. Психологічні фактори, що впливають на творчість науковця.
6. Структура методології наукового дослідження.
7. Застосування загально-наукової методології в наукових дослідженнях.
8. Вибір конкретно-наукової методології.
9. Функції методу дослідження.
10. Оформлення вступу до магістерської роботи
11. Підготовка наукової публікації за темою магістерської роботи.
12. Системний підхід у наукових дослідженнях.
13. Явище парадигми у наукових дослідженнях.
14. Засоби для інтерактивного спілкування в Інтернеті.
15. Особливості з'їздів, конгресів, виставки, ярмарок, фестивалів.
16. Правила бібліографічного опису за Національним стандартом ДСТУ 8302:2015.

7. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань, участь з доповідями у конференціях та круглих столах, публікація тез та статей.	60%
Індивідуальне навчально-дослідне завдання	20%
підсумковий контроль , який здійснюється у ході проведення екзамену.	20%

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, науково-творче есе, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; практичні завдання, екзамен
--	--

Питання до іспиту

1. Що являє собою наукова робота?
2. Дайте визначення предмету і сутності науки.
3. У чому полягає процес наукового пізнання?
4. Якими ознаками характеризується наукова діяльність?
5. Що розуміється під терміном наука?
6. Дайте визначення наукової ідеї, гіпотези, теорії, закону.
7. Особливості наукового та художнього типів мислення.
8. Особливості наукового дослідження у мистецтвознавстві.
9. Основні напрямки науково-дослідницької роботи магістрантів мистецтвознавчого напрямку.
10. Яке правове забезпечення наукових досліджень існує в Україні?
11. Перерахуйте основні форми наукової діяльності.
12. За якими напрямками здійснюється науково-дослідницька робота магістрантів та аспірантів?
13. За якими напрямками здійснюється науково-дослідницька робота магістрантів в межах освітнього процесу?
14. За якими напрямками здійснюється науково-дослідницька робота магістрантів поза освітнім процесом?
15. Наведіть визначення мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження.
16. Охарактеризуйте процес формулювання теми наукового дослідження.
17. Охарактеризуйте процес постановки проблеми наукового дослідження.
18. Приведіть етапи організації наукового дослідження.
19. Опишіть перший етап організації наукового дослідження.
20. Опишіть другий етап організації наукового дослідження.
21. Опишіть третій етап організації наукового дослідження.
22. Охарактеризуйте поняття «метод дослідження» і «метод».
23. Наведіть визначення поняття «ідеї», «нова ідея».
24. За якою схемою відбувається отримання нових знань?
25. Наведіть визначення і функції методології.
26. За якими напрямками здійснюються пошуки методологічних основ дослідження?
27. Наведіть визначення поняття «методика».
28. Як здійснюється вибір конкретних методів?
29. Охарактеризуйте метод «наукометрія», «бібліометрія», «інформетрія».
30. Охарактеризуйте загальнонаукові методи пізнання.
31. Перерахуйте вимоги до системного підходу під час здійснення наукових досліджень.
32. Особливості організації наукової діяльності у закладах вищої освіти.

33. Які особливості електронних бібліотек?
34. Перерахуйте функціональні можливості інформаційних ресурсів (бібліотечно-бібліографічні джерела інформації, електронні та Інтернет-ресурси інформації).
35. Що таке наукове видання?
36. Чим відрізняються науково-дослідні та джерелознавчі наукові видання?
37. Що відноситься до наукових неперіодичних видань?
38. Які є форми висвітлення підсумків наукової роботи?
39. Що називається монографією?
40. Що називається рефератом?
41. Де може відбуватися усна передача інформації про наукові результати?
42. Принципи академічної доброчесності.
43. Надайте визначення поняття академічного плагіату.
44. Наведіть типові ознаки наявності академічного плагіату у наукових роботах.
45. Перерахуйте головні нормативно-правові документи, що визначають відповідальність за порушення академічної доброчесності та авторського права.
46. Яку відповідальність відповідно до чинного законодавства несуть здобувачі вищої освіти за виявлення академічного плагіату у магістерських дослідженнях?
47. Наведіть визначення поняття «кваліфікаційна робота».
48. Які вимоги висуваються до кваліфікаційних робіт?
49. Наведіть визначення поняття «магістр».
50. Наведіть визначення поняття «магістерська робота».
51. Опишіть процедуру вибору теми магістерського дослідження.
52. Методи досліджень у сфері графічного дизайну.
53. Які вимоги пред'являються до теми наукового дослідження.
54. Перерахуйте етапи роботи над кваліфікаційною роботою.
55. Наведіть визначення понять «об'єкт», «предмет» наукового дослідження.
56. Що можуть включати в себе задачі наукового дослідження?
57. Опишіть процес роботи над текстом кваліфікаційної роботи.
58. Які вимоги висуваються до оформлення кваліфікаційної роботи?
59. Як відбувається підготовка до захисту й захист кваліфікаційних робіт.
60. Чи можливий повторний захист кваліфікаційної роботи?

8. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ

Денна форма навчання			
<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на практичних заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	30
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виноситься на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	15
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота здобувача)			
1.3. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе)	10
1.4. Виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (проекту)	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів проекту.	20
1.5. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			80
Підсумковий контроль екзамен			20
Всього балів			100

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі здобувачами

9. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ (для екзамену)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» А - від 90 до 100 балів. Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі.

- «добре» В - від 82 до 89 балів. Здобувач володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі.

- «добре» С - від 74 до 81 балів. Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі.

- «задовільно» D - від 64 до 73 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе).

- «задовільно» E - від 60 до 63 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» Fx – від 35 до 59 балів. Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» F – від 0 до 34 балів. Здобувач не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	Оцінка за національною шкалою
		екзамен
90-100 (10-12)	A	відмінно
82-89 (8-9)	B	добре
74-81(6-7)	C	
64-73 (5)	D	задовільно
60-63 (4)	E	
35-59 (3)	Fx	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34 (2)	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Каплун Т. М. Методичні вказівки щодо виконання та оформлення кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти за другим (магістерським) рівнем вищої освіти галузі знань 02 «Культура і мистецтво». Одеса, 2023. 50 с.
2. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. Київ : АБУ, 2002. 480 с.
3. Бірта Г. О., Бургу Ю. Г. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.
4. Дейниченко Г.В., Постнов Г.М. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посібник. Харків : Вид-во ХДУХТ, 2014. 115 с.
5. Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Київ : Алерта, 2014. 620 с.
6. Кустовська О.В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій. Тернопіль : Економічна думка, 2005. 124 с.
7. П'ятницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі : Навч. посібник. Київ, 2003. 116 с.
8. Семашко О. М. Соціологія мистецтва : навч. посіб. 2-е вид., випр. і допов. Львів : Магнолія плюс, вид. СПД ФО В. М. Піча, 2006. 243 с.
9. Строкань О. В. Строкань О. В., Мірошниченко М. Ю. Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності: конспект лекцій. Мелітополь : Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2021. 152 с.
10. Шейко В. М. Наукова творчість у галузі культурології і мистецтвознавства: навч. посіб. / В. М. Шейко, Ю. П. Богуцький, Н. М. Кушнарєнко. Харків : ХДАК, 2016. 330 с.
11. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. 7-ме вид., стер. Київ : Знання, 2011. 310 с.
12. Шидакова-Каменюка О. Г., Самохвалова О. В., Олійник С. Г., Кравченко О. І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. Посібник. Харків : ХДУХТ, 2017. 187 с.
13. Юринєць В. Є. Методологія наукових досліджень : навч. посібник. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. 178 с.

Додаткова

1. Васенко Л. А., Дубічинський В. В., Кримець О. М. Фахова українська мова : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2008. 272 с.
2. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 360 с.
3. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови : навч. посіб. Київ : «Центр навчальної літератури», 2006. 312 с.
4. Ястремська О. О. Інтелектуальна власність : навчальний посібник. Харків : Вид. ХНЕУ, 2013. 124 с.
5. Скринник-Миська Д. Методологічний дискурс у мистецтвознавстві: культурологічний аспект. *Народознавчі зошити*. 2012. № 1. С. 90–96.

Інформаційні ресурси

1. 120 слів-маркерів, які перетворюють ваш текст в науковий. URL: <http://sergii-terepyshchyi.net/120-sliv-markeriv-yaki-pere...>
2. Он-лайн бібліотека. URL: <http://www.lib.com.ua>. (дата звернення: 09.04.2022).
3. Теоретичні засади науково-дослідницької діяльності суб'єктів освітнього процесу університетів. URL: https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/09/Teoriya_nauk-doslidiyaln_Univers_2015_174p_IBO_Mayboroda-Yaroshenko-Skiba.pdf (дата звернення: 02.03.2023).
4. Методологія наукових досліджень. URL: http://ism-lnu.podia.com.ua/wpcontent/vidannia/pidr/metod_nauk_dosl.pdf (дата звернення: 12.03.2023).
5. Основи методології та організації наукових досліджень. URL: https://biology.univ.kiev.ua/images/stories/Upload/Kafedry/Biofizyky/2014/konversky_osn_metod_ta_org_nayk_dosl.pdf (дата звернення: 12.03.2023).